

FATİH WILLIAM VE MARŞ LORTLARININ KÖKENİ

Sultan GÜRSOY¹

ÖZET

İngiltere'nin Normanlar tarafından fethi veya Fatih William hakkında çok fazla çalışma bulunmaktadır ancak bu eserlerin çoğu onun askeri kahramanlıklarına odaklanmıştır. Bu çalışma da ise özellikle fetih sonrası İngiltere'nin siyasi alanı ve William'ın Galler ile sorunlara nasıl tepki verdiği olacaktır. Tarihsel literatürde Galler Marşları küçük ama önemli bir ayak izi bırakmıştır. Fatih William, Galler fethine, İngiltere ve Fransa'daki sorunlardan dolayı tam odaklanamamıştır. Ayrıca Galler'in güçlü direnişi de bu dönem de Galler fethini engellemiştir. 1270'lerden 1280'lere kadar I. Edward yeni bir Galler fethi başlattı ve nihayet 1282-3'te fetih zaferle tamamlandı. Bu iki fetih arasında ve Edward'ın fethinin başarılı olmasında Marş Lortlarının oynadığı önemli rol geriplanda kalmıştır. Bu çalışmanın odak noktası, Galler Marş lortlarının kökenleri ve Fatih William'ın Galler Marşını kurmasına neden olan siyasi koşulları belirlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca Avrupa ve Türkiye'de doğrudan Marş lortlarının kökenini konu alan bir çalışma bulunmamaktadır. Bu yüzden çalışmamız bu alanda yapılacak olan araştırmalara da öncülük eden bir araştırma dır.

Anahtar kelimeler: Fatih William, Marş Lortları, İngiltere, Galler, Hastings Savaşı.

THE ORIGIN OF THE MARCHES LORDS AND WILLIAM THE CONQUEROR

Sultan GURSOY

ABSTRACT

There are many Works on the Norman Conquest of England and William the conqueror. But many of them are focussed on the heroic deads of him. This study deals with the political events after the conquest and how Willam the conqueror reacted to the Welsh problem. Welsh Marches affected the British history literature deeply. Willam I was not able to focus on the Welsh problem due to the domestic political problems and other problems with France. In addition, strong resistance of the Wales also retarded its conquest. Between the years 1270-80 AD. Edward I started a new Wales conquest process, and finally in 1282-3 the conquest of Wales was achieved. The role of Welsh Marches between these two periods and the role played by Edward I were not stressed enough. This study focusses on the origins of the Welsh Marches and the political reasons why William the Conqueror established the Welsh Marches.

Keywords: William the Conqueror, Marcher Lords, England, Welsh, Hastings War.

¹ Mersin Ün., ORCID ID: 0000-0002-7689-0121, griyagmur_14@hotmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article, Geliş Tarihi/Received: 06/09/2023–Kabul Tarihi/Accepted: 11/10/2023

GİRİŞ

1066'da İngiltere tahtına ülkeye değişiklik getiren yabancı bir kral oturdu. Bu kral Normandıyalı Fatih William'dı. İngiltere'nin Fethi'nden iki yüz yıldan fazla bir süre sonra başka bir fetih kararlaştırıldı: 1282/3'te, yabancı kralın soyundan gelen İngiltere Kralı I. Edward, Galler'in Fethi'nde Galler Prensi Llywelyn'i nihayet mağlup etti. (Loyn, 1967, s.85; Pease, 1912, s. 26) Bu noktadan itibaren Galler, İngiliz hükümdarının otoritesine tabi olmuştur. Görünüşte farklı olan bu iki olay, aslında Fatih William tarafından kurulan ve İngiltere ile Galler arasında bir savunma ve fetih sınırı oluşturan üç kontluk (ve daha sonra bir lordluk bölgesi) ile birbirine bağlıdır. March of Wales olarak adlandırılan bu bölge, aslında Galler'de oluşturulan ve İngiliz tacı altındaki Anglo-Norman lordları tarafından yönetilen bir dizi özel lortluktur. Galler Marşı, Fatih William tarafından hem geniş bir sınır hem de bir savunma hattı olarak kuruldu. Sonraki iki yüz yıl boyunca, Galler Marşı, kralın Galler'in Fethi'ne katılımına bağlı olarak bu kapasitelerin her ikisinde de hizmet etti (Reid, 1917, s. 481).

Marş lortlarına kendi bölgelerinde olağanüstü güç ve özgürlük verildi; yine de tüm çabalarına rağmen hiçbir zaman tamamen özerk olamadılar. Yine de sahip oldukları özerklik dereceleri Anglo Norman aleminde benzersizdi ve onlara İngiltere Kralı'nın herhangi bir müdahalesi olmadan Galler'in Fethi'ni sürdürme özgürlüğü verdi (Pugh, 1963, s. 63). İngiltere'nin Fethi'nden sonra William, İngiltere tahtında Harold kadar güvende değildi. Taç tek bir savaşta kazanılmış olabilir, ancak siyasi savaş henüz bitmemişti. İskandinavlı iddia sahipleri, Hastings Savaşı'ndan önce Harold tarafından geçici olarak mağlup edilmişlerdi ve henüz William'a meydan okuyacak durumda değillerdi. Bu tehdit geçici olarak ortadan kaldırılmış olsa da William'a İngiliz soylularının çoğu hala karşı çıkıyordu. William, Galler, İskoçya veya memleketi Normandiya'daki sorunlarla ilgilenmeden önce İngiltere'deki gücünü güvence altına alması gerekiyordu. Bununla birlikte William Galler-İngiliz sınırındaki ayaklanmaları da görmezden gelemezdi. Bunun için Fatih William, İngiltere tahtındaki yerini sağlamlaştırana kadar zaman kazanmak için Galler sınırında üç yeni lortlukla Galler Marş Lortlarını kurdu. Böylece İngiltere sınırlarını savunmaya devam edecek sürekli bir savunma ve fetih cephesi yarattı.

FATİH WILLIAM VE İNGİLTERE'NİN FETHİ

Galler'in fethinin kökeni, İngiltere'nin fethine dayanmaktadır. İngiltere tahtındaki sorunlar İskandinav krallar döneminde kral Cnut (1016-1035) ile başladı. Kral Cnut 1035'te öldü ve yerine oğullarından Harold Harefoot geçti. Bu sırada İtirafçı (Confessor) Edward ve kardeşi Alfred, Normandiya'da sürgündeydiler. Hem Edward hem de Alfred Emma'nın oğulları oldukları için Kral Cnut'un da üvey oğullarıydı. Harold Harefoot 'un tahta çıkmasına Edward, Alfred ve Danimarka kralı olan ağabeyi Harthacnut karşı çıktı. Harthacnut babası öldüğünde İngiltere'de değildi, kardeşi Harold Harefoot tarafından gasp edilmişti. Edward ve Alfred, İngiltere tacını ele geçirmek için girişimde bulundular ancak başarısız oldular. Harthacnut, İngiltere tacını ele geçirmeyi planlarken Harold Harefoot işgalden önce 1040 yılında öldü.

Harthacnut daha sonra İngiltere tacını ele geçirmeyi başardı ve bu da onu hem İngiltere'nin hem de Danimarka'nın kralı yaptı. 1042 yılında Harthacnut ölmeden önce yerine kardeşi İtirafçı Edward'ı (Edward the Confessor) halefi olarak ilan etti. Diğer taraftan Wessexli Earl Godwin'in kızı ve Harold Godwinson'un kız kardeşi Edith ile evli olan Harold'da taht üzerinde hak iddiasında bulundu. Bu durum İngiltere'nin Norman fethi ile sonuçlanan bir dizi olayı harekete geçirdi. İngiltere'nin fethi gerçekte daha hızlı gerçekleşecekti ancak işler Fatih William'ın planladığı gibi gitmedi. Harold Godwinson ona sadakat yemini ederek İngiliz tacını vaat etmişti ancak İtirafçı Edward öldükten sonra Harold tacı ele geçirdi ve yeminini bozdu. Bu durumda William tacı ele geçirmek ve papanın onayını alabilmek için aylarca hazırlık yapmak zorunda kaldı. William, İngiltere'yi işgale başladıktan sonra Hastings'e varmadan önce birkaç küçük çatışmaya girdi. Hastings Savaşı galip olana İngiltere tacını vaat ediyordu. Ancak William'ın zaferi İngiltere kralı olarak tanınmasını garanti etmedi (Black, 2017, s. 92-98; Swanton, 1996, s. 162-163; Karaimamoğlu, 2022, s. 115-116).

Savaşın sonra William, İngiliz soylularının desteğini almak için Hastings'e çekildi. Ancak bu destek gelmedi çünkü York Piskoposu Aldred, Mercia'dan Earl Edwin ve Northumbria'dan Earl Morcar gibi bazı kontlar prens Etheling Edgar'ı tacı ele geçirmesi için desteklemekteydiler. Bu haberi alan William, ordusunu da alarak tacını güvence altına almak için Londra'ya yürüdü. William güney İngiltere'den geçerken ya acımasızca kasabaları fethetti ya da onların kendileri teslim oldu. William, Londra'ya da vahşet saçarak girdi. Ancak Londra, William'ın elindeki ordusuyla doğrudan saldırmak için çok büyüktü. Bunun için William şehrin etrafını kuşatarak şehirdekilerin teslim olmasını sağladı. Nihayet prens Edgar'm güçleri William'a boyun eğdi ve William, 1066 yılının Noel'in de Taç giydi (Black, 2018, s. 47-48; Douglas, 1964, s. 205).

Fatih William, taç giyme töreninden sonra da hala güvende değildi. Rakiplerinin çoğunu yenmişti ancak onların varlığı onun için tehdit olmaya devam etmekteydi. William'ın planı mevcut soyluları tamamen değiştirmek değildi ancak yabancı bir kral olarak kendi destekçilerini önemli konumlara getirerek tacını korumak istiyordu. Bunun içinde kilit aristokrat konumlara Norman soyluları getirerek güç üssü inşa etmeyi planlamaktaydı. Ancak 1067 yılında meydana gelen olaylardan sonra William planını değiştirdi soyluların hemen hepsini değiştirdi. Sonuç olarak 1080'lerde İngiltere toprakları, arazi hibelerine sahip iki yüz adam tarafından tutulmaktaydı. Bu iki yüz adamdan ikisi hariç hepsi Norman'dı ve İngiltere servetinin çoğu bu adamlardan yirmi dokuzunun elindeydi. William, Norman soyluları İngiliz aristokrasisine yerleştirerek İngiltere'de dikkatini başka konulara çevirmesine izin verecek bir güvenli destek üssü oluşturdu (Alexander, 1998, s. 39).

1066'daki zaferin çok hızlı olduğunu savunan tarihçiler var ama gerçek şu ki Harold hem Viking soyundan gelen saldırlarla hem de Normanların işgaliyle mücadele etmekteydi yani iki cepheden birden savaşması onu zayıf düşürmüştü. Diğer taraftan William, İngiltere'deki konumunu Harold Godwinson'ı ortadan kaldırarak güvence altına almamıştı birçok yerde siyasi entrikalar ve ayaklanmalarla uğraşmak zorunda kaldı.

Bu yüzden William'ın fethinin, Hastings savaşıyla birlikte tamamlanmış olduğu fikri, William'ın sonraki aylar, yıllar ve on yıllar içindeki konumunun karmaşıklığını doğru bir şekilde tanımlamaz (Douglas, 1964, 181).

İngiltere'nin fethi askeri olduğu kadar siyasi bir olaydı. Yani Hastings Savaşı William'a tacı kazandırmıştı ama İngiltere'yi yönetebileceğinin garantisi yoktu. David Douglas, William'ın İngiltere'yi fethinden sonraki süreci şöyle yorumlar; “Yine de (William'ın) konumu hiçbir şekilde güvenli değildi. Fransa'da Maine ve Brittany huzursuzdu ve varisi yetişkinliğe adım atmak üzere olan Fransız monarşisi, en güçlü vassalına karşı kötü niyetliydi. İngiltere'nin sadece bir kısmı Normandiya hakimiyeti altındaydı ve Galler prensleri ve İskoç kralı huzursuzdu. Son olarak İskandinavya'nın, İngiltere'nin Normanlar tarafından işgal edilmesine muhalefetleri devam etmekteydi. Stamford Bridge'de Harold Hardrada'nın yenilgisi, William'ın zaferinin yolunu hazırlamıştı ancak diğer kuzeyli yöneticiler yakın zamanda İskandinav siyasi dünyasının bir parçası olan İngiltere'den öyle kolay bir şekilde vazgeçmeye niyetleri yoktu” (Douglas, 1964, s. 211; Karaimamoğlu ve Gürsoy, 2021, 184).

Kısacası William cephe de savaşı kazanmıştı ancak mücadelesi henüz bitmemişti. Cepheye kazandığı zaferini siyasi kararlarıyla sağlamlaştırmak zorundaydı. William'ın siyasi bir liderden çok askeri bir lider olduğunu söylemek onun karşılaştığı değişken siyasi duruma ilişkin başarılarını görmezden gelmek olur. William hem askeri bir deha hem de zeki bir siyasi liderdi diyebiliriz. Siyasi ve askeri liderliğini Galler isyanlarını başarılı bir şekilde yönetmesinde görebiliriz.

Bütün bu iç ve dış sorunların içinde William'ın en önemli sorunu tacına karşı yapılan iç isyanlardı. İlk bastırması gereken iç isyan, Earl Morcar ve Edwin'in başpiskoposları Aldred ve Stigand'ın ve diğer aristokratların Etheling Edgar'ı tahta çıkarmaya çalıştıkları Londra'daki isyandı. William'ın Londra'ya hareket etmesi, başpiskopos Stigand'ın boyun eğmesini sağladı. William'ın, Londra'ya hareketi boyunca yol üzerindeki her geçtiği yerde şiddet kullanarak boyun eğmeye zorladı. Londra'da merkezde insanlar boyun eğse de kırsal bölge deki İngilizler direnişlerine devam ettiler ve Etheling Edgar'ın etrafında toplanmaya çalıştılar. William'ın takip ettiği sert askeri politikası başarılı oldu ve Etheling Edgar'ı destekleyenler sonunda teslim oldular. Bunun karşılığında William, teslim olanlara nazik davranacağına söz verdi. Böylece William iç isyanı ve kendisine muhalif olanları bastırarak tacını güvence altına almış oldu. Bundan sonraki politikası bu güvenli ve istikrarlı durumu korumaktı (Thomas, 2008, s. 43-44; Barlow, 1965, s. 63).

William'ın İngiltere'de güvenilir lortlara olan ihtiyacı fethinin ve aynı zamanda Normandiya'da değişen durumun da sonucuydu. Hastings Savaşından sonra hükümet, tarihçiler tarafından “feodal İngiltere” olarak adlandırılan yönetime dönüşmeye başlamıştı. William'ın krallığının ilk yıllarında verdiği bu kararlar daha sonra Galler ile ilişkilerinde bazı sonuçlar doğurdu.

William'ın feodal İngiltere'sine geçmeden önce Orta çağ tarihçilerinin feodalizm ile ilgili görüşlerine değinmek konunun anlaşılması için daha iyi olacaktır. Feodalizm, tarihçiler tarafından bir dizi kişiler arasındaki ilişkiyi kapsayan bir terim olarak kullanılmaktadır. Ancak Orta çağ uzmanları arasında bu terim uzun bir tartışma konusu olmuştur. Feodalizm terimini tarihçilerin yerel dilinden çıkarmaya yönelik tartışmanın savunucusu Elizabeth A. R. Brown'dur. 1974'te Brown, bir Orta çağ toplumunu tanımlamak için "feodalizm" kelimesinin sürekli kullanımıyla ilgili sorunları gün yüzüne çıkardı. Brown makalesinde, "feodalizm tiranının" herkes için devrilmesi gerektiğini söyler. Brown görüşüne göre, feodalizm, birçok sosyal, politik, ekonomik ve yasal fikri kapsar, bu nedenle bir terim bu kadar çok kavramın anlamını uygun bir şekilde aktaramaz. Bu yüzden feodalizm teriminin kullanımı, kavramları kendi bağlamlarında açıklayarak değiştirilmelidir (Brown, 1974, s. 1088).

Brown'ın makalesi terminoloji üzerinde tartışmalara yol açtı ve Susan Reynolds'un kanıtları yeniden yorumlamasına neden oldu. Reynolds araştırmasının temeli olarak "feudo-vasal ilişkileri" fikrini ortaya atmış ve orta çağ Avrupa'sındaki kanıtları incelemiştir. Çalışmaları, en temel anlamıyla zaman ve bölgeye göre yeniden yorumlanması gereken üç özel kavramı tanımlar: lordluk, vasallık ve fief. Temel terimleriyle feodal bir hiyerarşi tutarlı bir sistem olarak işleyebilmek için köylülerden krala kadar kesintisiz bir sadakat zincirini varsayar (Reynolds, 1994, s. 17). Bu orta çağ Avrupa'sında nadiren bulunduğundan tarihçiler feodalizmi anlamlı bir şekilde tanımlamak için mücadele ettiler. Bu tanımların en kapsayıcısını March Bloch yapmıştır. Bloch'a göre; "Bir tabi köylülük; söz konusu olmayan maaş yerine hizmet kirasının (yani fief) yaygın olarak kullanılması; uzmanlaşmış bir savaşçı sınıfının üstünlüğü; itaat ve koruma bağları, insanı insana bağlayan ve savaşçı sınıf içinde 'vassalage' adı verilen ayırt edici bir biçim alır; kaçınılmaz olarak düzensizliğe yol açan otorite parçalanması ve tüm bunların ortasında, ikinci feodal çağda yenilenmiş bir güç kazanacak olan aile ve Devlet gibi diğer birlik biçimlerinin hayatta kalması – o zamanlar Avrupa feodalizminin temel özellikleri bunlar gibi gözüküyor" (Bloch, 1961, s. 446).

Bloch'un bahsettiği şekliyle devlet İngiltere'deki feodal birlikleri anlamak için esastır. Fatih William devletin gücünü arttırdı ancak diğer tüm bağları ortadan kaldıracak derecede değil. William, saygı ve sadakat yeminleriyle gösterilen feodal kullanım sürelerini ve vasallığı geniş çapta kullansa da- yükümlülükler ve özgürlükler değişiyordu, ancak güçlü monarşi, Bloch'un bahsettiği "otoritenin parçalanmasını" engelledi (Barlow, 1988, s. 110-113). Bazı topraklar, özellikle Marş kontlukları ve Marş lortlukları gibi daha fazla özerkliğe sahip olanlar, hiyerarşiye hiç uymuyordu. Bu nedenle, Reynolds'un tartıştığı her bir unsur- lordluk, vasallık ve fief- normdan sapmaları açısından incelemek en iyisidir. Bir "sistemin" var olduğuna inanılıyorsa, bazı yönlerden İngiltere gerçek bir feodal "sisteme en yakın örnektir. Bunun nedeni, "yerel aristokratik güç ile krallar, dukeler veya piskoposlar tarafından kontrol edilenler gibi daha geniş siyasi güçler arasındaki değişen ilişki" yeni, daha merkezi bir otorite yaratmış olabilir (Chibnall, 1999, s. 82).

William, hükümeti tamamen Normanlar ile değiştirecek bir konumda değildi. Bu durumla ilgili olarak Alexander şunları belirtmektedir; "Hastings Savaşından birkaç ay sonra William, işbirlikçi İngilizlerin yardımıyla İngiltere'yi yönetmeye çalıştı.

İngiltere'deki Norman unsuru, 1.500.000 veya daha fazla toplam nüfus içinde hiçbir zaman 25.000'i geçmediğinden, William'ın yüzlerce Anglosakson'u hükümet amaçları için, özellikle yerel düzeyde kullanmaktan başka çaresi yoktu. Dahası, geçmişle sürekliliği sürdürmeyi umduğu ve yalnızca askeri fetih yoluyla değil, kalıtsal hak nedeniyle İngiltere'nin gerçek Kralı olduğunu her zaman iddia etti". William'ın mevcut aristokrasi ile dostluğunu sürdürme girişimi, daha sonra karşılaştığı sorunlarda ona katkı da bulundu. 1067'deki Galler isyanında İngiltere'deki aristokrasinin desteğini almıştır (Alexander, 1998, 36).

William, İngiltere ile uğraşırken kıta da çıkan siyasi istikrarsızlığın farkındaydı. William, İngiltere'de zafer kazanmıştı ancak Fransa kralı ile olan siyasi konumu zayıflamaktaydı ve Vexin ve Main gibi bölgelerde onun müdahalesine ihtiyaç vardı (Barlow, 1988, s.136-137). Böylece William, İngiltere'den Normandiya'ya gitmek üzere ayrıldı. William İngiltere'den ayrılırken Kent ve Herefordshire İngiliz Earldoms (kontluklarını) elinde bulunduran Bayeaux Piskoposu Odo'ya ve William Fitz Osbern'e İngiltere'nin kontrolünü bıraktı. Piskopos Odo ve Fitz Osbern, neredeyse güvenli olmayan bir ülkeyi korumakla görevlendirildi. Bu durumu Douglas şöyle açıklıyor; "Odo'nun ve Fitz Osben'in ülkenin güney doğusu üzerinde önemli bir kontrolü vardı ve önde gelen İngiliz kodamanların onları desteklemeleri, başka yerlerde de yetkilerini kullanma imkânı verdi. Yine de bu istikrarsız ortamdan yararlanmak isteyen birçok kişi vardı ve bunlardan öne çıkanı, Herefordshire'da bir isyan başlatan ve Galli prensler Bleddyn ve Riwallon'unun desteğini alan batı-bölgesi ileri geleni Vahşi Edric'di" (Douglas, 1964, s. 212; Lieberman, 2010, s. 1365).

Bu pasaj, William'ın Galler ile ilişkilerindeki iki büyük siyasi engeli vurgulamaktadır. Birincisi, sınır bölgesindeki istikrarsızlıktı. İkincisi de Galli prensleri sınır boyunca isyan eden Anglo- Sakson liderlerle ittifak kurmaktaydılar. William, Normandiya'dan dönüşünde bu iki konuyu ele alması gerekiyordu. William, İngiltere'ye döndükten sonra yaptığı en büyük değişiklik giderek daha fazla Norman lordunu iktidara atamak oldu. İngiltere'de değişen bu güç dinamiği William'ın daha önce sürekli ısrar ettiği Anglo-Sakson bağı da zayıflatmaktaydı. Yine de tarihçiler, "1086'daki Domesday Araştırmasında yalnızca iki İngiliz'in, Ardenli Thurkill ve Lincolnlü Colswein'in kralın himayesi altında birinci dereceden kiracı olduklarını konusunda hem fikirdiler. Zenginlik ve gücün yalnızca yirmi dokuz yabancı tarafından kullanıldığı da genel olarak bilinmektedir. Yönetim tarzındaki bu dramatik değişikliğin gerçekleşmiş olması, bunun neden olduğunu açıklamıyor. William'ın yokluğunda meydana gelen isyanların doğrudan bir sonucu muydu? (Clanchy, 1998, s. 29; Alexander, 1998, s. 39; Holden, 2008, s. 218)

Barlow'un açıkladığı gibi bazı tarihçiler bunun doğrudan bir sonuç olduğuna inanıyordu; "olasılıkla 1067'de kısmen olayları birdenbire ortaya çıkması nedeniyle, William'ın kapsamlı bir planı yoktu. Belirleyici olan 1067 olayları olduğuna dair söylenecek çok şey var" (Barlow, 1988, s. 86). Tüm tarihçiler değişikliğin William tarafından başlatıldığı konusunda hem fikir değil. Hugh Thomas, değişikliği arazi mülkiyeti kullanım hakları açısından değerlendiriyor. Ağırlıklı olarak Norman aristokrasisine geçişin tek başına isyandan kaynaklanmadığını ancak birincil faktörün "topraklarını krala kaptırmak istemeyen soyluların genellikle çeşitli takipçileri arasında paylaşarak parçalamaları" olduğunu savunmaktadır (Thomas, 2008, s. 70).

Soylular arasında İngilizlerden Normanlara geçişin nedenine ilişkin tüm anlaşmazlıklara rağmen, değişikliğin meydana geldiğine dair ortak bir fikir birliği vardır. Chibnall, "İngiliz aristokrasisinin Hastings'teki yenilgisinden sonra büyük kayıp verdiklerine dair ortak bir fikir birliği var; sorulması gereken soru şu ki, değişikliklerin yasal süreçten ne ölçüde etkilendiği ve toplumun alt katmanlarını nasıl etkilediğidir?" (Chibnall, 1999, s. 86-87)

Chibnall'ın bu özeti bile yalnızca İngiltere'deki ve öncelikle İngiliz etkisi üzerinde yoğunlaşıyor. Unutulmaması gereken, 1067 olaylarının William üzerinde oluşturduğu büyük baskı ve bunların ardından planlarının nasıl değiştirdiğidir. Bu planlar, Galler ile olan ilişkilerini içerecektir.

1066 ÖNCESİ GALLER-İNGİLTERE İLİŞKİLERİ

Marş lortlukları hakkında daha fazla tartışmaya geçmeden önce, Fatih William'dan önce İngiltere'nin Galler ile olan ilişkisindeki bazı son gelişmeleri anlamak gerekir. 1066'dan önceki dönemde son derece önemli olarak öne çıkan bir Galli hükümdarı vardı. T.M. Charles-Edwards, "Gruffudd ap Llywelyn, on birinci yüzyılın en uzun ömürlü Galler kralıydı ve İngiliz komşuları üzerinde en büyük etkiyi bırakan kişiydi" diye açıklıyor. Gruffudd ap Llywelyn, bu ilişkileri her zaman sürdürmese de Anglo-Sakson soylularıyla dostane bir ilişkiye sahipti. Örneğin, 1046'da "Earl Swein, onunla kuzey kralı Gruffudd [ap Llywelyn] ile Galler'e gitti ve kendisine rehine ler verildi." Godwavi ailesiyle olan bu ilişki uzun sürmedi ve aslında İngiltere ile Galler sınırında çatışmaya neden oldu. Anglo Saxon Chronicle'da, ertesi yılki bazı olayların Gruffudd ap Llywelyn'in atfedilmektedir, ancak bunlar aslında güney Galler'de güçlü bir prens ve Gruffudd ap Llywelyn'in rakibi olan Gruffudd ap Rhydderch'in işiydi (Charles-Edwards, 2013, s. 561-564).

Gruffudd ap Rhydderch, 1049'da İrlanda güçlerini İngilizlere karşı birleştirmekten ve 1052'de Herefordshire'daki bir baskından sorumluydu. İki güçlü prensin İngiltere ile önemli ölçüde farklı ilişkileri vardı; Gruffudd ap Llywelyn'in işbirlikçi ilişkileri varken, Gruffudd ap Rhydderch açıkça düşmandı. Gruffudd ap Llywelyn ile İngiliz soyluları arasındaki ilişki yeni bir gelişme değildi. Aslında, onuncu yüzyılda "Galli prensler ile Wessex sarayı arasında yakın bir bağ" vardı. On birinci yüzyılın başlarında Gruffudd ap Llywelyn iktidara geldiğinde, Galli mahkemelerine katılımları bırakmıştı. Bu eyleme rağmen, "karşılıklı şüpheye dayalı eski ilişkilere dönüşün, İngiltere'nin Galler üzerindeki hakimiyetinin gerçek anlamda zayıflamadığını gösterdiği" kesindir. Yine de Gruffudd ap Llywelyn, Earl Godwine yönetimindeki Batı Saksonlar ile Galler'deki maceralarında onlara eşlik edecek kadar arkadaş canlısı kaldı. Batı Sakson bölgesi, Marş kontluklarının topraklarının çoğunu içerdiğinden, bu ilişki uygun görünüyor (Lloyd, 1967,348-349).

Godwine sürgüne gönderilmemiş olsaydı, ilişkinin devam etmesi muhtemeldi, ancak sürgünle Gruffudd ap Llywelyn'in sadakatinde bir değişiklik oldu. Godwine'ın Galler sınırının İngiliz tarafında olmamasıyla Gruffudd ap Llywelyn, Doğu Anglia kontu Ælfgar ile ittifak kurdu.

Yaklaşık 1055'te, Gruffudd ap Llywelyn, Ælfgar'ın kızıyla evlenerek bu ilişkiyi pekiştirdi. Godwine, Wessex kontu Harold Godwinson ile sürgünden döndüğünde, ilişkiler dramatik bir şekilde daha da kötüye gitti. Ælfgar, Godwine ailesiyle dost değildi ve kısa süre sonra kendisini sürgünde buldu. Ælfgar'ın dönüşünün hikayesi, Anglo-Saxon Chronicle'ın hem C hem de D elyazmalarında anlatılıyor. Her ikisi de onun yanlış bir şekilde sürgüne gönderildiğini iddia etse de birinin Ælfgar için biraz daha elverişli olabilmesi dışında, iki versiyon arasında çok az fark vardır. Anglo-Saxon Chronicle'a göre Ælfgar, İrlanda'ya gitmek üzere İngiltere'den ayrıldı ve burada bir ordu kurdu ve Gruffudd ap Llywelyn'in desteğiyle Galler'e döndü. Oradan Gruffudd ap Llywelyn ve Ælfgar, Hereford kasabasına yürüdüler ve Earl Ralph'ın ordusunu yendiler- Earl Swein'in ölümü üzerine, İtirafçı Edward'ın yeğeni Ralph, Hereford Kontu olmuştu. Bu süreçte şehri yaktılar hem kasabayı hem de kiliseleri yağmaladılar ve rahipleri öldürdüler. Harold daha sonra İngiltere'nin çevre bölgelerinden bir ordu kurdu, ancak Ælfgar veya Gruffudd ap Llywelyn ile çatışmadan önce barış müzakere edildi. Bu noktadan sonra, Gwynedd'in büyük prensi Gruffudd ap Llywelyn, Godwine ailesiyle anlaşmazlık içindeydi (Swanton, 1996, s. 184-187).

Godwine ailesi ile Gruffudd ap Llywelyn arasında detaylandırılabilir daha birçok çatışma var, ancak bunu yapmak bu araştırma için fazla detaylı olacaktır. Ancak yaşanan son olaylar konumuz açısından daha açıklayıcı olacaktır. 1063'te Anglo-Saxon Chronicle, Gruffudd ap Llywelyn'in büyük bir İngiliz ordusu karşısında Galler'den kaçmak zorunda kaldıktan sonra kendi adamları tarafından öldürüldüğünü kaydeder. Harold, kuzeye Gwynedd'e doğru yelken açmadan önce ordunun yarısını güney Galler'e götürdü. Bu sırada Harold'ın erkek kardeşi Tostig karadan Kuzey Galler'e girdi. Anglo-Saxon Chronicle'a göre, "hem kara ordusuyla hem de baskın gemi ordusuyla Galler'e girdiler ve o ülkeyi fethettiler. Gruffudd ap Llywelyn'in maruz kaldığı bu oldukça rezil kader, onun gücünü yanlış tanıtmamalı. T.M. Charles-Edwards onun başarılarını şöyle açıklar: "Tarihte bilinen başka hiçbir Galler kralı, ülkesini Gruffudd ap Llywelyn kadar yönetmedi. On üçüncü yüzyılda iki Llywelyn bile onun gücünün coğrafi boyutuyla boy ölçüşebilecek kadar yaklaşamadı, çünkü o zamana kadar Galler'in çoğu Marş toprağıydı. Gücünün hatırası, Fatih William'ı Chester, Shrewsbury ve Hereford'da üç büyük kontluk kurmaya teşvik etmiş olabilir- önce Hereford, sonra da Shrewsbury ve Chester" (Charles-Edwards, 2013, s. 568).

GALLER'İN FETHİ

İngiltere'nin Normanlar tarafından fethinden sonra Galler ve İskoçya ile dış ilişkiler henüz net bir şekilde tanımlanmamıştı ve bu da İngiltere ile komşuları arasında siyasi bir belirsizlik yarattı. Burada İskoçya ile İngiltere arasındaki siyasi ilişkileri çok ayrıntılı ele almayacağız sadece Galler ve İngiltere arasındaki ilişkiler bağlamında değerlendirecektir. Galler ve İskoçya birçok fark bulunmaktadır ancak en önemli faktör siyasi örgütlenmeleridir. İskoçya tek bir kral tarafından yönetilirken Galler, birçok prensliğe bölünmüştü. Tek bir prens tarafından hiç yönetilmedi. İskoçya ve Galler'in ortak noktası ise ikisi de William'ın kontrol etmek istediği topraklar olması ve her ikisi de onun için tehdit oluşturmalarıdır.

William, İngiltere kralı olarak Galler prensleri üzerinde bir otoriteye sahip olduğunu düşünmekteydi. İtiraflı Edward (1043-1066) döneminde Galler, İngiltere'nin krallığını kabul etmişti. Ancak bu ilişki iki ulus arasında gerçek bir bağ oluşturmadı (Black,2017, s. 91).

William'ın İngiltere'deki istikrarsız siyasi durumu ve İskandinavlıların yeniden bir araya geleceği bilgisi onun istikrar ihtiyacını arttırdı. 1067'de bir Anglo-Sakson soylusu olan Vahşi Edric (Edric the Wild), Herefordshire'daki İngiliz topraklarına saldırmak için Galler'in yanında yer aldı (Ridpath, 1876, s. 59). Bu saldırı Herefordshire'a zarar verirken, William'ın da dikkatini çekti. R.R. Davies, William'ın yanıtını şöyle açıklıyor; "William'ın cevabı kesin ve maksatlıydı: En güvendiği sırdaşlarından biri ve güney İngiltere'de Norman kontrolünün empoze edilmesinde kilit bir isim olan William Fitz Osbern, fiilen Herefordshire'ın askeri ve sivil valisi olarak atanmıştır. 1069-70 seferinin sonunda Cheshire'a kendi ordusunu taşımak için Chester'da bir kale inşa etti ve bölgenin komuta ve kontrolünü önce Gherbod'a ve kısa süre sonra Avranchesli Hugh'a emanet etti; 1071'de başka bir güvenilir arkadaşı olan Montgomeryli Roger, Shrewsbury'de çok benzer bir konuma yerleştirmişti. Her durumda yeni bir kontluk yaratıldı, yeni kont (eal) kraliyet demesnesi ve bölge kasabasının kontrolü verildi. Bölgedeki geri kalan toprakların çoğu bundan böyle kralın değil kontun yönetimindeydi" (Davies, 2000, s. 27-28; Karaimamoğlu-Gümüş, 2020, s. 357).

Bu yeni kontluklar, kontlara verilen özerklik açısından İngiltere'nin diğer kontluklarından farklıydı. Bu bölgelerde oluşturulan kontluklar, öncelikle Galler'in İngiltere'ye saldırmasına karşı savunma içindi ancak bu William'ın Galler sınır tehdidine tepkisinin yalnızca başlangıcıydı. Bununla birlikte, bu kontlukların yaratılması, Galler'in fethinin başlangıcını işaret ediyordu. Galler'in fethi, I. Edward'ın 1282'de Llywelyn ap Gruffudd'u mağlup edene kadar, iki yüz yıl boyunca tamamlanamayacaktı ancak William tarafından yaratılan kurumlar özellikle Marş lortları, o dönem boyunca önemli bir rol oynayacaktı. İngiliz topraklarında yaratılan yeni kontluklara ek olarak William, Galler'e askeri güçle de karşılık verdi. William, Anglo-Saxon Chronicle'da bahsedildiği gibi, Galler'e en az bir askeri sefer düzenledi: "1081 yılında kral bir orduyla Galler'e girdi ve orada yüzlerce adamı serbest bıraktı" ancak tüm ülkeyi fethedemedi. Bunun yerine doğu ve güney sınırı boyunca birkaç Galler bölgesini güvence altına almayı başardı. William Galler bölgesinde fethettiği bölgelerde Marş lortlukları olarak bilinen yeni lortluklar yarattı. Onlara büyük özerklik ve güç verdi. Daha önce kurulan kontluklar gibi bu Marş lortlukları da işgale karşı koruma sağlayan bir askeri sınır ve fetihlerin devam etmesi için bir üs olarak kurulmuştur. Nihayetinde, Marş lortları, esas olarak askeri bir toplumu yönettiler ve mülklerini genişletmek için savaşı kullandılar. Galler Marş lortları hem William'ın hükümdarlığı sırasında hem de sonrasında fetih için birincil araç olmuştur (Swanton, 1996, s. 214).

Fatih William'ın Marş kontluklarına güvenilir adamlar yerleştirmesi ve onların da sınır bölgelerine güvenilir lortlar yerleştirmesi şaşırtıcı olmamalıdır. Galler'de güneyde Pembroke'a kadar bölgesel kazanımlar elde edildiğinde, Marş lortlarına bu bölgeler verildi. Bu tarihçiler için Galler Marş'ıdır ancak kökenlerinde bu bölgeler Cheshire, Shropshire ve Herefordshire sınır bölgelerinin neredeyse bağımsız bir uzantısıdır.

Marş özgürlükleri (Marcher Liberties) sonraki yüzyıllarda bir anlaşmazlık konusu haline gelecekti ve Marş kontluklarındaki bazı sınır bölgeleri bu özgürlükleri kendileri için talep etmeye başladılar. Bununla birlikte Marş lortlukları ve Marş kontlukları, Galler'de devam eden fetih ve Anglo-Normanların Galler'e yerleşmesinden sorumluydu (Chibnall, 2000, 52; Lieberman, 2010, s. 145-147; Davies, 1978, s. 68).

Gerçekte, Galler'deki Anglo-Norman yerleşimleri daha çok toprağı fethetme ve kolonileştirme girişimidir. Marş lortları, Galli halkına boyun eğdirmek için askeri güçlerini kullandılar. Daha sonra araziye tutmak için kaleler ve diğer tahkimatlar kurdular. Amaç toprağı fethetmek olduğundan, yerli Galli halkı bu ilk yıllarda bu fetihle pek ilgilenmiyordu. Ancak fetih tek başına bir lordun arzuladığı güvenliği sağlamadı. Gerçekte, "Galler'deki Norman lortluğu, önemli ölçüde kolonizasyonla sağlam bir şekilde desteklendiği yerde en güvenli ve kârlıydı." Bu bağlamda, kolonileşme yerleşimden daha uygundur, çünkü amaç Galler'de bir Anglo-Norman toplumu yaratmaktı ve Galler'in bir parçası olmak değildi. Fetih ve sömürgeleştirme modeli, on ikinci yüzyılın sonunda "Galler ve Anglo-Norman olmak üzere iki halktan oluşan bir bölge" haline gelene kadar devam etti (Lieberman, 2010, s. 99-100).

Politik olarak, Galler topraklarının sömürgeleştirilmesi, İngiliz krallarının Galler üzerindeki hakimiyetlerini savunmalarının bir yoluydu. İki yüz yıllık fetih boyunca, İngiliz kralları Galler'e farklı düzeylerde ilgi göstereceklerdi. Örneğin, Fatih William İngiltere ve Normandiya'daki sorunlarla meşguldü ve Galler'le çok az doğrudan ilgilendi, ancak I. Henry yakından dahil olmayı seçti. I. Henry Galler seferini şu cümlelerle anlatıyor; 1114'te Galler'e büyük bir baskın düzenledim, krallığının dört bir yanından gelen kaynaklardan yararlandım ve hem Gwynedd hem de Powys'i- tüm Galler'deki en güçlü beyliklerden ikisi- dolaylı olarak kontrolüm altına almayı başardım. I. Henry Galler'i krallığı yetkisi altına almayı başaramadı, ancak bu bölgelerin siyasi atamalarında etkili oldu (Davies, 2000, s. 97-100; Turvey, 2002, s. 71-72).

İngiliz kralları genellikle iki kategoriden birine düşüyordu: Marş lordlarının ve kontlarının daha fazla güce sahip olduğu Fatih William ve Marş'ın gücünün normalde kısıtlandığı I. Henry örneğini izleyenler. Bununla birlikte, Galler Marşı yerleşik bir sınır olmasaydı, Galler'in Fethi çok daha zor olurdu. Marş kontluklarındaki Marş lortları, Galler'deki askeri girişimleri başlatmak için bir yer sağlayacak ve önümüzdeki iki yüz yıl boyunca siyasi iletişime izin verecekti. Galli hızlı bir fethi engelleyebilse de yine de Anglo-Norman komşularına uyum sağladılar. Davies'in açıklaması şöyle: "12. yüzyılın sonunda Normanlar, Galler'de derin izler bırakmışlardı. Ülkeyi fethetmelerinin erken vaatlerin gösterdiği kadar hızlı ve tam olmadığı ve özellikle 12. yüzyılın ortalarında ilerlemelerine karşı büyük bir geri dönüşe tanık olursa da yine de yüzyılın sonunda, Galler'i -siyasi, sosyal yapılanma ve kültürel etki açısından, Sanayi devrimine kadar diğer herhangi bir grup veya hareketin yapabileceğinden daha derinden dönüştürdüler" (Davies, 2000, s. 82). Bu değişikliklerin gerçekleşmiş olması, Galler Marşlarının, Norman yerleşimlerine dayanmaktadır. II. Henry'nin 1154'te İngiltere tahtına çıkması 'Anglo-Norman' krallığının sonunu ve 'Angevin imparatorluğunun' yükselişini işaret etse de Galler Marşı İngiltere için amacına hizmet etmeye devam etti.

1282'de Edward, Llywelyn ap Gruffudd'un son isyanını bastırды ve koordineli bir saldırı ile devam ederek sonunda Galler'i fethetti. Bu noktadan itibaren Galler, İngiltere Kralı'nın doğrudan yetkisi altındaydı. 1067 ile 1282 arasındaki iki yüz yılı aşkın bir süre boyunca, Galler yavaş yavaş İngiltere'nin hakimiyeti altına girdi. Zaferlerden bazıları, I. Henry tarafından elde edilenler gibi siyasi, diğerleri ise Galler kilisesine getirilen reformlar gibi dini idi (Black, 2017, s. 139-140). Marş lortları hem koruyucu bir bariyer hem de bir fetih sınırı olarak hizmet ederek, William'ın başlangıçta amaçladığı işlevi sağlamaya devam ettiler.

GALLER MARŞ LORTLARININ COĞRAFYASI

Galler Marş lortları ile ilgili herhangi bir inceleme de bölgenin sınırlarını belirlemede zorluklar yaşanmaktadır. Bunun nedeni Orta çağ döneminde bölgenin net bir şekilde tanımlanmamış olmasıdır. Bazı tarihçilere göre bir tür sınır olarak görülen Offa's Dyke var ancak bu işaret bile kesin değildi. Bazı tarihçiler de Wat's Dyke, Dee ve Severn nehirlerini sınır işareti olarak kabul etmişlerdir. R. R. Davies, tüm bu işaretlerin "aslında var olmayan bir sınırın mecazi ifadeleri olduğunu" yazar. Sınırları tanımlamak için öncelikle Galler Marşlarını tanımlamak gerekir. En temel açıklama şudur: "Marş (March) bir ülkenin sınırları üzerinde veya ötesinde geniş bir bölgeye veya iki ülke arasındaki tartışmalı bir bölgedir". Galler Marşı, Norman fethinden önce yoktu ve William, Norman lordlarına İngiltere ve Galler sınırındaki tartışmalı bölgede yeni bir kontrol kurmuştu. Bununla birlikte, Galler Marşı, öncelikle yerel lordların İngiltere veya Galler'deki diğer çoğu yerden daha fazla güce sahip olduğu ve Galler fethinin gerçekleştiği askeri bir bölgeydi (Davies, 1978, s. 15).

R. R. Davies'in Galler Marşının sınırlarının olmadığı yönündeki açıklaması tamamen doğru değildir. Elbette bu sınırın sabit olmadığı hatta iyi tanımlanmadığı yönündeki görüşü doğrudur. Bununla birlikte Orta çağ İngiltere ve Galler'de Galler Marşlarına hangi bölümlerin dahil olduğuna dair bazı bulgular bulunmaktadır. Herefordshire'ın Domesday Book'taki kaydı, "Ralph'ın PILLETH (Galler) 2 hide, Harpton'da (Galler) 2 hide, Middleton'da (aşağı Harpton'da) 3 hide, (alt ve üst) Weston'da (Galler) 2 hide vardır. Galler Marşında toplam 9 hide arazi bulunmaktadır. Bunun gibi kayıtların varlığı Galler Marşlarına ait arazilerle diğerleri arasında ayırım olduğunu göstermektedir (Domesday Book, s. 506).

Bu sınırlar sürekli değişkenlik gösterdiğinden R. R. Davies tarafından yapılan açıklamayı aslında geçersiz kılmaz. R. R. Davies açıklamasının devamında şöyle diyor; "Marş, coğrafi bir kategoriden çok tarihsel bir kategoriydi. Uzak batıda Pembroke'tan kuzeydoğuda Oswetry'ye kadar uzanan ve on ikinci yüzyılın sonunda az ya da çok Anglo-Norman kontrolü altına alınmış olan bir lortluklardan oluşuyordu. Askeri bir sınır hattı olduğu için sınır hatları sürekli değişkenlik göstermekteydi. Ancak 1200'e gelindiğinde, 1277-83'te Galler'in nihai fethine kadar lortların ellerindeki sınırlar değişmeden kalmıştır" (Davies, 2000, s. 272). Marş lortlarının sınırı hakkında Galli ve İngiliz bakış açıları arasında çok az ortak fikir birliği vardır. Sınır, her iki taraftaki bir baskın sırasında bir zaferle değişebilirdi.

Bu belirsizlik, tarihsel Galler Marşı'nın temel bir coğrafi anlayışını engellemez ancak tarihsel Galler Marşı'nın tarihçiler tarafından genel bölgeyi belirtmek için tanımlandığına dikkat edilmelidir. Daha önce söylenenlere ek olarak bir sınır oluşturmaya yardımcı olmak için bazı işaretler vardır.

Galler Marşı'nın sınırını tam olarak tanımlamasa da İngiltere ve Galler arasındaki genel sınırı anlamak önemlidir. Sekizinci yüzyıla ait olan Offa's Dyke, genellikle Galler'in çoğunluğunun doğu sınırı olarak kabul edilir. Bir başka sekizinci yüzyıla ait sınır Wat's Dyke'dir. Bu da kalan doğu sınırının çoğunu kaplıyordu. Bununla birlikte bu sınırlar Galler Marşının sınırları olmak zorunda değil, bunlar sadece İngiltere ve Galler arasındaki sınırı oluştururlar. Bu sınır bölgelerinden bazıları İngiltere'de imtiyazlı topraklar olarak kabul edilirken diğerleri Galler Marşlarının bağımsız lortluklarıdır. Tarihsel Galler Marşı, gerçekleşen değişikliklerin sayısı nedeniyle incelenen süre içinde tanımlanması en kolay olanıdır. Tarihsel Galler Marşı, "coğrafi faktörler kadar hatta ondan daha fazla tarihin tesadüfleriyle tanımlanan bir alandır". Herefordshire ve Shropshire gibi bölgeler normalde Galler Marşları içinde kabul edilmiş olsa da on üçüncü yüzyılın bazı noktalarında belirli topraklarında sorunlar vardı (Davies, 2000, s. 3; Lieberman, 2010, s. 23-24; Davies, 1978, s. 17).

Genel olarak, Dee Nehrinden başlayan Galler'in doğu sınırı ve sınır boyunca uzanan lortluklar, Galler Marşının bir devamıydı. Güneyde Britanya'nın batı ucundaki Pembrokeshire'dan tüm kıyı şeridi boyunca ve iç kesimlerde Wye Nehrine ve muhtemelen Severn Nehrine kadar uzanan Marş lortlukları kuruldu (Lieberman, 2010, s. 23-28; Davies, 2000, s. 17).

GALLER MARŞ LORTLARININ KÖKENİ

Fatih William'ın 1067 olaylarından sonraki eylemleri ile sınır lortluklarının yaratılması arasındaki bağlantıyı inceledikten sonra Galler Marşlarını ve daha sonra Galler'in fethinde oynadıkları rol hakkında kısa bir tartışmayla başlamak gerekiyor. Belki de en önemli konu Galler Marşının sadece coğrafi olarak değil, tarihsel bir birim olarak da tanımlanmasıdır. Önceki bölümde belirtildiği gibi Fatih William tarafından Galler sınırı boyunca Cheshire, Shropshire ve Herefordshire bölgelerinde üç lortluk kuruldu (Davies, 1979, s. 44).

Orta çağ ve modern olmak üzere Galler Marş lortlarına iki farklı bakış açısı vardır. Pek çok tarihçi, "tarihsel" Galler Marşını tartışmayı seçmesinin nedeni budur. Kevin Mann ilgili soruyu sorar, "Tarihsel Marş Lortlarını doğru bir şekilde yazabilir miyiz yoksa bu sadece tarihçilerin amacına uygun bir şekilde hizmet eden tarihsel bir yapı mı?". Mann'ın bu soruya cevabı şudur: "Tarihçiler, terimi kullanmada ve anlamında kendilerinden emin görünüyorlar ancak çağdaş kullanımın gelişmesi yavaş ve hiçbir zaman kesin olmadı" (Mann, 1996, s. 1). Mann'ın anlatmak istediği, tarihçiler farklı bir bakış açısına sahip olsalar da Orta çağ da İngilizlerin böyle bir bölgeyi kabul etmeyeceği anlamına gelmez. Yine de tarihçilerin bu terimi kullandıklarında tam olarak neyi kastettiklerini anlamak gerekir. Daha önce de tartıştığımız gibi Galler Marşını yerini belirlemek tarihsel olarak zordur çünkü coğrafi belirsizlik tüm Marşların bir özelliğidir (Davies, 1978, s. 15).

Gerçekte, Galler Marşının önceden belirlenmiş bir sınırı yoktu ve savaş kolonizasyonuna ve lortluğun dalgalanmalarına göre nesilden nesile değişiyordu. Galler Marşının kapsamının belirlenmesindeki tüm belirsizliklere karşın, Davies olası bir tanım sunmaktadır: “Tarihsel amaçlar için Marş, 1066 ile 1284 arasındaki iki yüzyıldaki Anglo- Norma lordlarının askeri teşebbüsü ve senyörlük gücü tarafından tanımlanan alandır. Tarihçilerin Marş arazisi olarak kabul etmedikleri topraklar, 1284’te ve sonrasında kralın Galler’deki topraklarının bir bölümünü ve parselini oluşturan tüm arazileri hariç tutarlar. Son olarak Marş, şerifin otoritesine, gezici kraliyet yargıçlarının ziyaretlerine, İngiliz krallarının ulusal vergi sistemine tabi olan İngiltere’nin shire sisteminin bir parçası olan topraklara dahil değildir” (Davies, 1978, s. 16).

Davies’in tanımı kabul edilirse, İngiltere’nin shire sisteminin bir parçası oldukları için burada ele alınan bölgeleri hariç tutuyor gibi görünüyor. Bununla birlikte, Domesday Book’tan elde edilen kanıtlar, en azından nihai dışlamayla çelişiyor gibi görünüyor. Domesday’de Cheshire, Herefordshire ve Shropshire’da bir Galler Marşı olduğuna dair kanıtlar vardır. En önemlisi, Osbern fitz Richard tarafından tutulan en az on bir manor Herefordshire’ın bir parçası olarak kabul edilir ancak aynı zamanda Galler Marşları olarak da kabul edilmektedir (Domesday Book, s. 515). Elbette Davies, herhangi bir ilişkili kontlukları değil, yalnızca Marşın lortluklarını düşünüyor olabilir ve bu lortlukların Marchia Wallie’de (Galler Marşı) olduğu tutarlı bir şekilde tanımlanması, on ikinci yüzyıla kadar gerçekleşmedi. Bu nedenle, Davies’in tarihsel Galler Marşı, tarihçinin hangi zaman dilimiyle ilgilendiği konusu olabilir (Mann, 1996, s. 5-6). Bazı tarihçiler, Davies’in kralın topraklarının Galler Marşından çıkarılacağı fikrine karşı çıktılar. Spesifik olarak, Max Lieberman’ın Shropshire ile ilgili derinlemesine araştırması,” ilk başta Galler Marşının orta çağ ve modern kavramları arasında bir tutarsızlık olduğunu ve aslında Shropshire’ın Galler sınırlarının Galler Marşının orta çağ fikrini şekillendirdiğini savunmaktadır” (Lieberman, 2010, s. 246).

Bu noktada J.G. Edwards, Lieberman ile aynı fikirdedir ve Galler Marşının ilk bölgelerinin Cheshire, Shropshire ve Herefordshire kontluklarının bir parçası olarak Domesday’de listelendiğini iddia eder. Edwards ayrıca Galler Marşının Galler’de fethedilen topraklardan oluştuğunu belirtir. Vardığı sonuçlar üzerindeki tartışma, Marş lortluklarının hakları ve ayrıcalıkları üzerinde odaklanıyor. Esasen, benzer terminoloji nedeniyle bu argümanlar benzer görünebilir ancak tarihçiler aslında iki farklı bölgeden bahsediyor. İlki, üç kontluğun bir parçası olan 1086’da Domesday’de tanımlanan bölgedir; ikincisi, Galler’de ancak herhangi bir İngiliz bölgesinin dışında, daha büyük sınırı oluşturan lortluklardan oluşur. O halde, ilkinin Marş Kontlukları (Cheshire, Shropshire ve Herefordshire) olarak ve ikincisini sınırdaki daha sonraki yaratımları belirtmek için Marş Lortlukları olarak etiketlemek daha yararlı olur (Edwards, 1956, s. 157-163). Bununla birlikte, Marş kontlukları olarak bu tanımın yalnızca açıklama amaçlı olduğu ve ortak hak ve ayrıcalıkları belirtmediği ve toprakların nasıl tutulduğuna dair herhangi bir benzerlik çıkarımı yapma niyetinde olmadığı varsayılmalıdır.

MARŞ KONTLUKLARININ DOMESDAY BOOK'TAKİ KAYITLARI

Cheshire Kontluğu

Fatih William'ın Galler Marşını kurmadaki konumunu gerçekten anlamak için ne yarattığına bakmak gerekir. Domesday Book'ta İngiltere'deki 1086'da yapılan bir toprak düzenlemesinin bulguları bulunmaktadır. Spesifik olarak, Galler sınırı boyunca, Domesday bulguları durumun net bir resmini çizmektedir. Domesday Book'ta Galler Marş sınırı sürülmemiş tarlaların bulunduğu, ormanlık bir kırsal bölge olarak tasvir edilmektedir. Bu boş arazide yeni bir rejimin kaleleri yükseliyordu. Domesday, sınır bölgelerinin bu kadar canlı bir resmini oluşturmakla kalmıyor, aynı zamanda sınır bölgelerinde detaylandırılan birçok özellikleri de bize sunuyor. Mesela, Fetih sonrası İngiltere'de Marş lortlarının hizmet ettiği amacı ortaya koymaktadır.

1067'deki Galler destekli isyanlar esas olarak Cheshire' da meydana gelmese de Domesday Book, önceki baskınların maliyetinin yeterince canlı bir resmini çiziyor. En kuzeydeki Marş kontluğu olan Cheshire, batı sınırının bir kısmı Galler'in Gwynedd prensliği ile paylaşan tek Marş kontluğudur. Gwynedd, Galler prensliklerinden en güçlüsü değilse bile güçlü prensliklerden biriydi. Gwynedd, Clwyd, Conwy ve Dyfi nehirleri, Snowdonia, Cade Idris, Berwyn and Clwyd sıra dağları gibi doğal sınırlarla çevriliydi ve bu nehirler ve sıra dağlar Anglo- Norman fetihleri için doğal engeller oluşturmaktaydılar. Yine de bütün bu engellere rağmen Galler ve Cheshire arasında sınır mücadelesi yaşanmıştır. Bu mücadelenin izlerini Domesday Book'ta bulmaktayız. Cheshire için erken Domesday kayıtlarında, Galler ile barış ve savaş arasındaki geçiş yılları belirgindir. Exastan Hundred kaydında arazinin St. Chad'e ait olduğu ve Galler'de olduğu belirtiliyor. Bununla birlikte şöyle devam ediyor: "Kral Edward, DEE adındaki nehrin ötesinde uzanan tüm araziye Kral Gruffydd'a verdi. Ancak Gruffydd kendisine ihanet ettikten sonra, Kral Edward, bu toprakları ondan aldı ve Chester piskoposuna ve daha önce bu bölgedeki toprakları elinde tutan diğer adamlarına geri verdi". Kısa bir süre sonra Rushton Hundred kaydının girişinde şöyle yazıyor: "Chester Piskoposu, BETTISFIELD (Galler) Robert fitz Hugh'un bir manorunda Kral Cnut zamanında piskoposluğa ait olan 2 hide talep ediyor ve St. Chad'in onları haksız yere kaybettiğine tanıklık eder" (Domesday Book, s. 717). Domesday 1086'da mülkleri detaylandırıyor olsa da tartışmalı sınır bölgelerinin hala tamamen kesinleşmediği açıktı. Aslında Cheshire'in Domesday kaydı boş arazileri detaylandırmakta ve bunların önemli bir kısmı Galler sınırında bulunmaktadır.

Cheshire bu kısa taslağındaki kayıtlar, isyanların bölge ve dolayısıyla kral üzerinde baskı kurmaya devam ettiğine ve sınır topraklarının shirem orta kesiminde tutulanlardan farklı olduğuna dair önemli göstergeler içermektedir. Bu kayıtlarda Fatih William'ın attığı adımlar özetlenmekte ve bir sınır oluşumu şekillenmektedir. Bu soruşturma devam ederken, Cheshire' den Herefordshire'a uzanan sınırın oluşumu belli olacaktı. Marş kontluklarındaki bu sınır toprakları, Galler'deki Marş lortluklarının ilk versiyonlarıdır.

Shropshire Kontluğu

Domesday Book'un Shropshire bölümündeki kayıtlar hem toprak mülkiyeti hem de bölgelerin gelenekleri için aydınlatıcıdır. Domesday'in Shropshire bölümünde erken dönemde belirlenen geleneklerden biri Galler'e yapılan seferlerle ilgilidir. Özellikle "şerif Galler'e bir sefer yapmak istediğinde, onun tarafından çağrıldıktan sonra gitmeyen herkes 40 solidi para cezası ödemek zorundaydı" (Domesday Book, s. 688). Bu gelenek Kral Edward dönemine kadar uzanmaktadır ve sonrasında da iptal edildiğine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Bu geleneğin uygulanmasından ve uyulmaması nedeniyle alınan para cezasından, Shropshire'ın görevinin bir kısmının Galler'e sefer düzenlemek olduğu çıkarılabilir.

Domesday kaydının Shropshire bölümünde dikkate alınan bir diğer faktör, Galliler'in İngiliz topraklarındaki yerleşimleridir. Gelenek ve kira konusunda bu Gallilere nasıl davranıldığı, bölgenin doğasının bir göstergesidir (Patterson, 2002, s. 1-3). Yani bölge tek bir kültürün homojen bir yerleşim yeri değil, hepsinin farklı gelenekleri olan en az üç kültürün karışımıydı. Çoğunlukla, Norman kontları ve lordları İngiliz geleneklerine tabidir, ancak Gallilere farklı davranılmıştır. Kültürlerin karışımı, özellikle Şerif Reginald tarafından tutulan topraklarda Galce, Fransızca ve İngilizce kullanılmaktaydı. Toprakları esas olarak konta aittir ve hem Galler'de hem de Shropshire'ın orta kesimine dağılmıştır. Reginald'ın toprakları birlikte yaşayan ve çalışan kültürlerin karışımını gösteren az saydaki topraklardan biridir. Örneğin Halston'da, "2 Gallili adam ve 1 Fransız'ın 1½ sabanı var" (Domesday Book, s. 696).

İsyanların Cheshire'dakinden bile daha güçlü olduğu Shropshire'da, sınır bölgeleri belirsizdir. Shropshire, kaydında belirtildiği gibi, Galler'e seferlere liderlik etme işlevini korurken, güçlü bir Galler varlığına sahip toprakları yeniden yerleştirmeler yapılmaktaydı. Sınırlar boyunca kale dikilmesi ve şövalyelerin varlığı, bölgenin askerleştirildiğini ve hazırlığın devam ettiğini gösterir. Bunun sınır için ne anlama geldiği henüz tam olarak keşfedilmedi, ancak şerifin sınır bölgelerindeki varlığı ve Galler'e yapılan seferlerdeki rolü ile birleştiğinde, Shropshire'ın gelecekteki fetihlere hazırlandığı açıkça görünmektedir.

Herefordshire Kontluğu

Domesday incelememizi Herefordshire ile bitirerek Galler Marşlarının (March of Wales) nasıl daha küçük Marş lortluklarına dönüştüğünü görmemizi sağlayacaktır. Bunun nedeni Herefordshire'ın güçlü kontluktan, birkaç güçlü lortluğa dönüşmesidir. Bu değişikliğe Herefordshire'ın kontunun ölümü neden oldu. 1067'de Fatih William, İngiltere'den ayrılmadan önce yokluğunda ülkeyi yönetmesi için iki güvenilir soyluyu görevlendirmişti. Bu soylulardan biri, Fatih William'ın Hereford kontu olarak atadığı William fitz Osbern'di. Fatih William, Normandiya'dayken, William fitz Osbern'in kontluğu Galler'inde desteklediği Vahşi Edric isyanının merkezindeydi. William fitz Osbern, bu tehdide karşı topraklarını güçlendirdi ve isyancılarla mücadele etti. Ancak William fitz Osbern, 1071'de Flanders de öldü ve yerine oğlu Roger Breteuil geçti. Roger Fatih William'ı babası kadar desteklemiyordu ve kısa süre sonra krala isyan etti. 1076'da Roger hapsedildi ve kontluğunu kaybetti.

Herefordshire'daki bu karışıklık sonucunda kral doğrudan daha fazla toprağa sahip oldu ve sınırda birkaç güçlü lord ortaya çıktı. Herefordshire bölgesinde toprak ya kralın, kilisenin ya da lordların elindeydi. Herefordshire bölgesine ait Domesday kayıtlarında listelenen otuz altı toprak sahibinden Fatih William ve kilise en büyük toprak sahipleridir. Herefordshire büyük bir kısmı bölünmesine rağmen, sınır bölgelerini güvence altına almak için çalışmalar yapılmaktaydı. Bu çalışmaların çoğu William fitz Osbern'in işiydi. William fitz Osbern'in tahkimatları en çok sınır bölgelerinde inşa ettiği kalelerde görülmektedir. Bu bölgede Fatih William iki kaleyi Hanley kalesi ve Monmouth kalesini elinde tuttu ve bu kalelerin inşası William fitz Osbern'e aitti.

Herefordshire, birçok bölgesi ve sınır tahkimatı, yıkıma uğramış topraklarıyla tam bir sınır bölgesiydi. Herefordshire'ın en büyük farkı bir kontunun olmamasıdır. Bununla birlikte bölge küçük lortluklardan oluşmaktaydı. Bu bölgede kralın varlığı Shropshire veya Cheshire'dakinden daha fazlaydı. On ikinci yüz yılın ortalarında Herefordshire bir kont atanacak ve Marş kontluğuna devam edecekti.

SONUÇ

Marş kontluklarını kurarak William, Galler'in Fethi'nin devam etmesine izin verdi ve zamanla takipçileri için toprak kazandı. Böylece William, İngiliz-Galler sınırına fazla dikkat etmek zorunda kalmadan fetih avantajını elde edebildi. Galler'de üç Marş kontluğunun dışında yeni lortluklar kurulurken, Galler Marş lortluğu da tarihçilerin "Galler Marşı" olarak tanımladıkları bölgede şekillenmeye başladı. Galler Marşını konu alan birçok çalışma, Marş lortlarının haklarının, özgürlüklerinin ve yükümlülüklerinin tanımlandığı 12. ve 13. yüzyıllardaki yapıyla ilgilidir. Orta çağ İngiltere'sinde Marşın özgürlükleri hiçbir zaman net değildi ve her kralın kendi özgürlük ve yükümlülük tanımı vardı. William'ın yeni krallığının siyasi ihtiyaçları büyüktü ve İngiltere'nin yanı sıra Normandiya, Galler, İskoçya ve İskandinavya'dan gelen baskılarla karşı karşıya kaldı. William, ister İngiltere-Galler sınırında bir sınırın zaten var olduğunu algılamış olsun, isterse bir sınır oluşturmayı seçmiş olsun, amacı krallığının savunmasını sağlamlaştırmaktı. Bu amaçla, William kontlukları yarattı ve onlara askeri komuta ve sınırda kaleler inşa etme yetkisi verdi.

Cheshire, Shropshire ve Herefordshire kontları isyan nedeniyle harap olmuş toprakların kontrolünü ele geçirdiler ve bir savunma hattı ve fetih için bir başlangıç noktası olarak hizmet edecek bir sınır inşa etmeye başladılar. William amacına ulaşmıştı. Bu Marş kontluklarını kurarak, dikkatini gerektiren diğer siyasi veya askeri konulara odaklanabildi. Zaman ilerledikçe, Marş kontlukları sınır boyunca, özellikle güney ve güneydoğu Galler'deki toprakları almaya başladı ve bu topraklar Marş lortlukları oldu. Fatih William tarafından Cheshire, Shropshire ve Herefordshire'da oluşturulan sınır, Galler Marşına dönüşmüş olabilir, ancak bir bütün olarak, Marş toprakları, Galler nihayet 1282'de I. Edward tarafından fethedilene kadar bir savunma ve fetih sınırı olarak kaldı.

Sonuç olarak Marş lortlarının kökeni Fatih William'ın Galler sınırında kurduğu Cheshire, Shropshire ve Herefordshire kontluklarıdır. Bu kontlukların Galler topraklarında ilerleyerek oluşturdukları lortluklar ise Marş lortluklarıdır. Yani Marş lortlukları, Fatih William'ın ihtiyaçlarından doğan hem siyasi hem de askeri niteliklere sahip bir sınır karakoluydu. Fatih William, iç siyasette kendini güvene alana kadar dış güçleri engelleyen bir setti. Ama aynı zamanda herhangi bir dış saldırı da ilk müdahale edecek olan grupta bu lortluklardı. İngiltere-Galler sınırında bulunan bu üç kontluk hem William'ın siyasi amacına hizmet etti hem de İngiltere'de Galler prenslerinden destek alamayan Anglo-Sakson krallarının ve prenslerinin isyanlarını durdurarak istikrarı sağladı. Marş kontluklarının ve lortluklarının önemi genel görüşün aksine sahip oldukları özgürlükler değildi, onların önemi siyasi ve askeri faaliyetleri aynı anda yürütmelerinden geliyordu.

KAYNAKÇA

- Alexander, M. V. C. (1998). *Three Cries in Early English History: Personalities and Politics during the Norman Conquest, the Reign of King John and Wars of the Roses*. Lanham: University Press of America.
- Barlow, F. (1988). *The Feudal Kingdom of England 1042-1216*. New York: Longman.
- (1965). *William I and the Norman Conquest*. Londra: English Universities Press.
- Black, J. (2017). *İngiltere Tarihi*. (çev. Aytaç Yıldız). Ankara: Doğu-Batı Yayınları.
- (2018). *Kısa İngiltere Tarihi*. (çev. Ekin Duru). İstanbul: Say Yayınları.
- Bloch, M. (1961). *Feudal Society*, (çev. L. A. Manyon). Chicago: University of Chicago Press.
- Brown, E. A. R. (1974). "The Tyranny of a Construct: Feudalism and Historians of Medieval Europe". *American Historical Review*, 79 (4), 1063-1088.
- Charles-Edwards, T. M. (2013). *Wale and the Britons 350-1064*. Oxford: Oxford University Press.
- Chibnall, M. (1999). *The Debate on the Norman Conquest*. Manchester: Manchester University Press.
- (2000). *The Normans*. Oxford: Blacwell Publishers.
- Clanchy, M. T. (1998). *England and Its Rulers 1066-1272*. Malden: Blackwell Publishers.
- Davies, R. R. (1979). "Kings, Lords and Liberties in the March of Wales, 1066-1272". *Transactions of the Royal Historical Society*, 29, 41-61.
- (1978). *Lordship and Society in the March of Wales 1282-1400*. Oxford: Clarendon Press.
- (2000). *The Age of Conquest: Wales 1063-1415*. Oxford: Oxford University Press.
- Domesday Book: A Complete Translation*. (ed. G. H. Martin and Ann Williams). 2003. Londra: Penguin.
- Douglas, D. (1964). *William the Conqueror: The Norman Impact Upon England*. Berkeley: University of California Press.
- Edwards, J. G. (1956). *The Normans and the Welsh March*. Oxford: Oxford University Press.
- Maitland, F. W. (1987). *Domesday Book and Beyond*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cowdrey, H.E.J. (1969). "Bishop Ermenfrid of Sion and the Penitential Ordinance following the Battle of Hastings." *The Journal of Ecclesiastical History* 20 (2), 225-242.
- Holden, B. W. (2008). *Lords of the Central Marches*. Oxford: Oxford University Press.
- Karaimamoğlu, T. – Gürsoy, S. (2021). "İngiltere'nin Yün İmparatorluğuna Dönüşme Süreci: III. Edward'ın Yün Politikası". *Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 16 (2), 181-188.

- Karaimamoğlu, T.- Gümüş. T. T. (2020). “İngiliz Şövalyeliğine Dair Bazı Notlar: Dizbağı Şövalyeliği”. Orta Çağ Araştırmaları Dergisi, III (II), 356-360.
- Karaimamoğlu, T. (2022). “Norman Fethi’nden Magna Carta’ya: İngiltere’de Kralların Ölümlerinin Siyasi Sonuçları”. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20 (3), 113-124.
- Lieberman, M. (2010a). “The Medieval Marches of Normandy and Wales,” English Historical Review, 125 (517),1357-1381.
- (2010b). The Medieval March of Wales: The Creation and Perception of a Frontier 1066-1283. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lloyd, J. E. (1967). A History of Wales: From the Earliest Times to the Edwardian Conquest. c. 2. Londra: Longmans.
- Loyn, H.R. (1967). The Norman Conquest. New York: Harper and Row Publishers.
- Mann, K. (1996). “The March of Wales: A Question of Terminology”. Welsh History Review, 18 (1), 1-13.
- Patterson, R. B. (2002). The Scriptorium of Margam Abbey and the Scribes of Early Angevin Glamorgan (Secretarial Administration in a Welsh Marcher Barony, C. 1150-1225. Londra: The Boydell Press.
- Pease, H. (1912). The Lord Wardens of the Marches of England and Scotland. Londra: Constable and Company LTD.
- Pugh, T.B. (1963). The Marcher Lordships of South Wales 1415-1536. Cardiff: University of Wales Press.
- Reid, R. R. (1917). “The Office of Warden of the Marches: Its Origin and Early History”. The English Historical Review, 32 (128), 479-496.
- Reynolds, S. (1994). Fief and Vassals: The Medieval Evidence Reinterpreted. Oxford: Clarendon Press.
- Ridpath, G. (1876). The Border-History of England and Scotland. Londra: Printed for T. Cadeil.
- Swanton, M. (1996). The Anglo-Saxon Chornicle. New York: Routledge.
- Thomas, H. M. (2008). The Norman Conquest: England After William the Conqueror. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Turvey, R. (2002). The Welsh Princes: The Native Rulers of Wales 1063-1283. Londra: Pearson.